

Loviisan kaupungin ja
Lapinjärven kunnan
hyvinvointikatsaus 2018

Sisällys

Johdanto.....	2
1. Talous ja elinvoima	10
1.1. Väestö 31.12.	10
1.2. Lapsiperheet	10
1.3. 0–17-vuotiaat	11
1.4. Demografinen huoltosuhde.....	11
1.5. Kuntien yleinen pienituloisuusaste.....	12
1.6. Työlliset.....	12
1.7. Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 18–24-vuotiaat.....	13
2. Väestöryhmien vuosittaiset hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kuvaukset	14

LIITE

Toteutuma 2018

Johdanto

Terveydenhuoltolain 12. §:n mukaan kunnan on raportoitava valtuustolle vuosittain kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutuneista toimenpiteistä ja valmistettava vähintään kerran valtuustokaudessa laajempi hyvinvointikertomus.

Loviisan kaupungin ja Lapinjärven kunnan yhteiset laajat hyvinvointikertomukset on hyväksytty kuntien valtuustoissa vuosina 2014 ja 2017 (hyvinvointikertomus vuodelta 2013 ja hyvinvointikertomus vuosilta 2014–2016.) Vuosien 2014–2016 laajassa kertomuksessa arvioitiin ikäryhmittäin terveyden ja hyvinvoinnin toteutumista kunnissa niiden suunnitelmien pohjalta, jotka oli kirjattu vuoden 2013 kertomuksesta nousseiden kehitystarpeiden pohjalta ja jotka perustuivat silloisiin kuntastrategioihin. Laaditut hyvinvointikertomukset noudattelivat Kuntaliiton suosittamaa sähköisen hyvinvointikertomuksen mallia ja siinä käytettäviä indikaattoreita. Indikaattorityö on monipuolista ja kehittyy koko ajan. Sosiaali- ja terveysministeriö suosittelee myös esimerkiksi kunnassa tehtävien erilaisten toimenpideohjelmien laadinnassa käytettäväksi kuntakohtaisia indikaattoreita vertailukuntineen.

Vuoden 2016 lopulla sekä Loviisan kaupunki että Lapinjärven kunta julkaisivat uudet kuntastrategiat ja näiden strategioiden mukaan valmistui myös kuntien hyvinvointisuunnitelma vuosille 2017–2020.

<https://www.loviisa.fi/wp-content/uploads/2016/12/Loviisan-kaupungin-ja-Lapinjärven-kunnan-hyvinvointisuunnitelma-2017-2020.pdf>

Lakiin perustuen julkaistiin myös erikseen lasten ja nuorten hyvinvointikertomus sekä lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma yhdessä yleisen, kaikkia ikäryhmiä koskevan kertomuksen ja suunnitelman kanssa.

Hyvinvointisuunnitelmasta, katsauksista ja valtuustokauden loputtua annettavasta hyvinvointikertomuksesta vastaa moniammatillinen työryhmä, jossa jäsenenä on edustajia kunnan kaikista hallintokunnista ja kolmannesta sektorista. Työryhmä nimitetään valtuustokaudeksi ja se käyttää tarvittaessa työssään asiantuntijoita. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmän jäsenistä kootut pienryhmät vastaavat myös turvallisuusohjelman ja ehkäisevän mielenterveys- ja päihdeohjelman päivittämisestä sekä suunnittelevat teemavuosia ja asukkaille suunnattuja kyläiltoja yhdessä kyläyhdistysten kanssa.

Vuonna 2018 hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmä (myöhemmin tekstissä HYTE-ryhmä) kokoontui viisi kertaa ja ohjausryhmä kaksi kertaa. HYTE-ryhmän jäsenistä muodostettiin myös keväällä 2016 lasten, nuorten ja perheiden sekä hyvinvoinnin yhteinen johtoryhmä, jonka toimintona on kehittää ja yhteensovittaa lasten ja nuorten palveluja (varhaiskasvatus, lapsi- ja nuorisotyö ja opetuspalvelut). Ryhmä toimi LAPE-hankkeen aikana vuosina 2017–2018 kunnan LAPE-ryhmänä. Itä-Uudellamaalla päivitettiin alueellinen turvallisuusohjelma, jonka Loviisan ja Lapinjärven valtuustot hyväksyivät marraskuussa 2018. Työ ehkäisevän mielenterveys- ja päihdetyön ohjelman päivittämiseksi aloitettiin niin ikään vuonna 2018. Kummatkin kunnat aloittivat työnsä Unicefin määrittelemän lapsiystävällisen kunnan toimintamallin saamiseksi kuntiin (katso tarkemmin yhteenveto).

Hyvinvointikatsauksessa käytetyt kuntastrategioista johdetut painopisteet

Hyvinvointityöryhmä valitsi hyvinvointisuunnitelman 2017–2020 painopistealueiksi neljä pääkohtaa, jotka on johdettu Loviisan kaupungin ja Lapinjärven kunnan vuonna 2016 julkaistuista strategioista:

1. Asukkaiden aktiivisuus, yhteisöllisyys ja osallistaminen

2. Asukkaiden terveelliset elintavat
3. Asukkaiden arjen turvallisuus
4. Asukkaiden työllisyyden ja taloudellisen hyvinvoinnin edistäminen

Painopistealueiden toimenpiteet on hyvinvointisuunnitelmassa jaettu koko valtuustokaudelle ja vuosittain raportoidaan niitä toimenpiteitä, joista on saatavissa vuosittaista tilastoa tai toiminnoilla on pyritty vaikuttamaan asukkaiden hyvinvoinnin ylläpitämiseen tai edistämiseen. Tiedon raportoinnissa käytetään muun muassa keskusten laatimia vuosittaisia toimintakertomuksia.

Vertailukunnat

Vertailukunniksi työryhmä valitsi Itä-Uudenmaan kunnista Sipoon ja Porvoon sekä muista kunnista Hangon. Hangon kaupunki on ollut vertailukuntana edellisissäkin hyvinvointikatsauksissa sen Loviisan kaupunkirakenteeseen verrattavuuden vuoksi. Indikaattorien tarkastelussa ilmiöitä tarkastellaan myös koko maan tilanteeseen verrattuna. Vertailukuntiin toivottiin lisättävän kevästä 2018 lähtien Raasepori. HYTE-työryhmä tarkasteli kokouksessaan 24.5.2018 Raaseporin kaupungin indikaattoreita (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, THL: Hyvinvointikompassi) ja kuntastrategiaa (Raaseporin kaupungin verkkosivut) ja päätti ottaa myös Raaseporin mukaan vertailukuntiin kaupunkien samankaltaisuuden vuoksi. Lapinjärven edustajille jätettiin harkittavaksi jokin Lapinjärvelle sopiva vertailukunta.

TEAvisari: terveyden edistämisen aktiivisuus kunnissa (<https://teaviisari.fi/teaviisari/fi/index>)

TEAvisaritulosten tarkastelu tarjoaa hyvää tietoa kuntien eri sektoreiden terveydenedistämiseksi aktiivisuudesta. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL) mittaa kuntien terveydenedistämiseksi aktiivisuutta vuosittaisilla kyselyillä, jotka vuosittain kohdistetaan kuntien eri hallinnonaloille. TEAvisarin tuottamaa tietoa voidaan käyttää vaihtelevasti kunnissa riippuen kunnan koosta ja asukkaille tarjottujen palvelujen määrästä. Siksi paikallisia tuloksia tulee aina tarkastella rakentavasti eikä suoraan kansalliseen tilanteeseen verraten. (TEAvisari ei erittele kuntien tuloksia esimerkiksi kuntien suuruusluokan mukaan.) Poikkeuksena ennakkotietoihin vuonna 2018 TEAvisariin kerättiin tietoa perusterveydenhuollon palveluista ja liikunnasta eikä perusopetuksesta. TEAvisarin tuloksista raportoitiin HYTE-työryhmälle sekä perusturvakeskuksen johtoryhmälle.

Perusterveydenhuolto (yhteenvedo kyselyn tuloksista koko maahan verrattuna)

	Loviisa	Lapinjärvi	Hanko	Raasepori	Koko maa
Perusterveydenhuolto (yleisarvosana)	53	53	69	51	67
Sitoutuminen	20	20	69	33	42
Johtaminen	94	94	92	38	78
Seuranta ja tarveanalyysi	20	20	40	0	46
Voimavarat	67	67	78	63	73
Yhteiset käytännöt	55	55	60	57	74
Osallisuus	67	67	77	95	81
Muut ydintoiminnot	44	44	68	68	72

Taulukko 1. Perusterveydenhuollon TEAviisarivertailu

Tuloksissa luku 100 tarkoittaa hyvin onnistunutta toimintaa, luku 0 että toimintaa ei ole tai sitä ei ole kyselykautena toteutettu.

Liikunta

	Loviisa	Lapinjärvi	Hanko	Raasepori	Koko maa
Liikunta (yleisarvosana)	60	45	69	53	73
Sitoutuminen	20	19	74	19	61
Johtaminen	96	58	87	100	83
Seuranta ja tarveanalyysi	27	0	45	27	58
Voimavarat	61	57	67	47	65
Osallisuus	100	75	50	100	92
Muut ydintoiminnot	55	63	88	26	79

Taulukko 2. Liikunnan edistäminen vertailukunnissa

Perusterveydenhuolto: Loviisa 2018

TOP 10 kuvaa organisaation tai alueen organisaatioiden keskeisimmät vahvuudet ja kehittämiskohteet verrattuna koko maan tilanteeseen.

VAHVUUDET	VASTAUS
Ohjelmien käsittely luottamushenkilöhallinnossa: Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelma (2015)	Keskusteltu ja päätetty toimenpiteistä
Raportointi ikäryhmittäin luottamushenkilöille: Päihdehaittojen kehitys	Kyllä
Neuvonta ja ohjaus erityisryhmille: Lapsille vanhemman kärsiessä mielenterveys-/päihdeongelmista	Kyllä
Ohjelmien käsittely johtoryhmässä: Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelma (2015)	Keskusteltu ja päätetty toimenpiteistä
Johtamisvastuu terveyden edistämisessä: Ylilääkäri tai muu vastaava, joka on keskittynyt terveyden edistämisen/ehkäisevän työn kehittämiseen, johtamiseen ja/tai koordinointiin	Kyllä
Ohjelmien käsittely johtoryhmässä: Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisyn tavoiteohjelma vuosille 2014–2020	Esitely
Suunnitellut asetuksen mukaiset terveystarkastukset: Suun terveystarkastus ammatillisessa oppilaitoksessa	Kyllä
Suunnitellut asetuksen mukaiset terveystarkastukset: Suun terveystarkastus lukiossa	Kyllä
Suunnitellut asetuksen mukaiset terveystarkastukset: Suun terveystarkastus ensisynnyttäjälle	Kyllä
Raportointi toimintakertomuksessa: Päihdehaittojen kehitys	Kyllä

KEHITTÄMISKOHTEET	VASTAUS
Suunnitelmallinen seuranta: Suun terveydentila	Ei
Neuvonta ja ohjaus erityisryhmille: Imettäville äideille (Toteutuu yksilöohjauksena)	Ei
Terveyskeskuksen erityistyöntekijät: Ravitsemussuunnittelija, ravitsemusterapeutti	Ei
Koulu yhteisön terveellisyden ja turvallisuuden kehittäminen ja tarkastus: Ammatillisissa oppilaitoksissa vähintään kolmen vuoden välein (ei ole oppilaitosta)	Harvemmin kuin joka kolmas vuosi
Ennaltaehkäisevä tai omahoitoa tukeva yksilöneuvonta ja ryhmät: Mielenterveyden edistäminen	Ei
Ennaltaehkäisevä tai omahoitoa tukeva yksilöneuvonta ja ryhmät: Ravitsemusneuvonta (kyllä vastaanottojen yhteydessä)	Ei

KEHITTÄMISKOHEET	VASTAUS
Avoimuus verkossa: Opiskeluterveydenhuoltoon kuuluvat terveyden- ja sairaanhoitopalvelut	Ei
Avoimuus verkossa: Äitiys- ja lastenneuvolan terveystarkastusten ajankohdat ja sisältö	Ei
Avoimuus verkossa: Kouluterveydenhuollon terveystarkastusten ajankohdat ja sisältö	Ei
Suunnitelmallinen viestintä: Painonhallinnasta	Ei

Tulosten tarkastelu pelkästään listattujen vahvuuksien tai kehityskohteiden perusteella ei anna selkeää kuvaa toiminnoista, koska vastausvaihtoehtoina kyselyssä oli kyllä/ei, mitään selitysosaa vastaukseen ei voinut kirjoittaa.

LIIKUNNAN EDISTÄMINEN

Liikunta: Loviisa 2018

TOP 10 kuvaa organisaation tai alueen organisaatioiden keskeisimmät vahvuudet ja kehittämiskohteet verrattuna koko maan tilanteeseen.

VAHVUUDET	VASTAUS
Liikuntapaikat Kunnan ulkoilureitit	15 kpl
Liikuntapaikat Kunnan kuntosalit	5 kpl
Esittely johtoryhmälle Liikuntapaikkojen käyntitietoja	Kyllä
Esittely luottamushenkilöille Liikuntaseuratoimintaan osallistuvien lasten ja nuorten suhteellista osuutta	Kyllä
Tavoitteet toiminta- ja taloussuunnitelmassa Maahanmuuttajien liikunnan edistämiseksi	Kyllä
Liikuntapaikat Kunnan liikuntapuistot, lähiliikuntapaikat ja ulkokuntoilupuistot	5 kpl
Resurssit toiminta- ja taloussuunnitelmassa Maahanmuuttajien liikunnan edistämiseksi	Kyllä
Kaavoitusprosessiin osallistuminen Osallistumalla järjestäjänä yleisötilaisuuksiin	Kyllä
Liikkumisryhmiä Työttömille	Kyllä

VAHVUUDET	VASTAUS
Esittely johtoryhmälle Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta	Kyllä

KEHITTÄMISKOHTEET	VASTAUS
Varhaiskasvatuksen liikuntaa lisäävät toimenpiteet Järjestetty täydennyskoulutusta	Ei
Liikunnan edistäminen strategioissa Käsitelty kuntastrategiassa	Ei
Kaavoitusprosessiin osallistuminen Osallistamalla kaavoituksen ja/tai taajamaympäristön muun toteutussuunnittelun poikkihallinnollisiin viranomaistyöryhmiin tms. pitkien prosessien eri vaiheissa	Ei
Varhaiskasvatuksen liikuntaa lisäävät toimenpiteet Kehitetty varhaiskasvatusympäristöjen sisäliikuntaolosuhteita	Ei
Vaikuttamistavat Asukas-/asiakaskyselyt	Ei
Varhaiskasvatuksen liikuntaa lisäävät toimenpiteet Kehitetty varhaiskasvatusympäristöjen ulkoliikuntaolosuhteita	Ei
Säännöllinen seuranta Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuus	Ei seurata
Liikunnan edistäminen strategioissa Pyöräilyn ja kävelyn edistämisen suunnitelma tai ohjelma	Ei
Säännöllinen seuranta Ikäntyneiden liikunta-aktiivisuus	Ei seurata
Yhteenveto hyvinvointikertomuksessa Liikuntapaikkojen käyntitiedot	Ei

Liikunta: Lapinjärvi 2018

VAHVUUDET	VASTAUS
Liikunnan olosuhteisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi Lautakuntapäätösten valmistelussa	Kyllä
Aikuisten harjoitusvuoromaksut Koulujen liikuntasalit	0 %, vuorot ovat maksuttomia
Tavoitteet toiminta- ja taloussuunnitelmassa Maahanmuuttajien liikunnan edistämiseksi	Kyllä
Kevyen liikenteen väyliä metriä/asukas (Tilastokeskus 4603)	2 m/asukas
Resurssit toiminta- ja taloussuunnitelmassa Maahanmuuttajien liikunnan edistämiseksi	Kyllä
Kaavoitusprosessiin osallistuminen Osallistumalla järjestäjänä yleisötilaisuuksiin	Kyllä
Aikuisten harjoitusvuoromaksut Urheilu- ja pallokentät	0 %, vuorot ovat maksuttomia
Liikkumisryhmiä Työttömille	Kyllä
Koulupäivän liikuntaa lisäävät toimenpiteet Pitkät liikuntavälitunnit, % kouluista	Toteutuu kaikissa kouluissa
Koulupäivän liikuntaa lisäävät toimenpiteet Sisäliikuntatilojen hyödyntäminen liikuntatuntien ulkopuolella koulupäivän aikana, % kouluista	Toteutuu kaikissa kouluissa

KEHITTÄMISKOHTEET	VASTAUS
Varhaiskasvatuksen liikuntaa lisäävät toimenpiteet Järjestetty täydennyskoulutusta	Ei
Kaavoitusprosessiin osallistuminen Kertomalla liikunnan ja ulkoilun olosuhteisiin liittyvistä aloitteista/tavoitteista maankäytön suunnittelun eri viranhaltijoille	Ei
Vaikuttamistavat Sosiaalinen media	Ei
Liikuntaneuvontaa Kunnassa järjestetään	Ei
Liikkumisryhmiä Seuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille	Ei
Vaikuttamistavat Asukas-/asiakaskyselyt	Ei

KEHITTÄMISKOHTEET	VASTAUS
Tavoitteet toiminta- ja taloussuunnitelmassa Soveltavan liikunnan edistämiseksi	Ei
Säännöllinen seuranta Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuus	Ei seurata
Säännöllinen seuranta Vuorovarauspohjaisten liikuntapaikkojen käytitietoja	Ei seurata
Resurssit toiminta- ja taloussuunnitelmassa Soveltavan liikunnan edistämiseksi	Ei

Tulosten tarkastelu pelkästään listattujen vahvuuksien tai kehityskohteiden perusteella ei anna selkeää kuvaa toiminnoista, koska vastausvaihtoehtoina kyselyssä oli kyllä/ei, mitään selitysosaa vastaukseen ei voinut kirjoittaa.

1. Talous ja elinvoima

Hyvinvointikatsauksessa kuvataan työryhmän valitsemaa, terveyden ja hyvinvoinnin kannalta oleellisia kunnista yleiskuvaa antavia indikaattoritietoja.

1.1. Väestö 31.12.

	2016	2017	2018
Koko maa	5 503 297	5 516 224	5 521 773
Hanko	8 663	8 522	8 400
Lapinjärvi	2 739	2 706	2 665
Loviisa	15 208	15 098	14 894
Porvoo	50 144	50 172	50 290
Sipoo	19 922	20 310	20 643
Raasepori	28 405	28 077	27 625

Taulukko 3. Kuntien väestömäärät (ennakkotieto) 31.12.2018 (Tilastokeskus)

Maan väkiluku on kahden viimeisen vuoden aikana noussut hieman, nousu johtuu muuttovoitosta ulkomailta. Koko maassa syntyneiden enemmisyys oli negatiivinen, sillä syntyneitä oli 6 988 vähemmän kuin kuolleita. Ennakollinen kokonaishedelmällisyysluku oli puolestaan koko mittaushistorian alhaisin, 1,40.

Väestön yli 65-vuotiaiden määrä Suomessa on viime vuosina ollut noin 20 % väestöstä. Vertailukunnissa eniten yli 65-vuotiaita on Hangossa (29 %). Loviisassa yli 65-vuotiaiden määrä väestöstä oli 26,5 % vuonna 2016 ja Lapinjärvellä 27,9 %. Loviisan väestöstä 50,1 % on 25–65-vuotiaita ja lapinjärveläisistä 49,8 %. (Lähde: Sotkanet)

1.2. Lapsiperheet

	2015	2016	2017
Koko maa	38,7	38,6	38,5
Hanko	33,6	33,6	32,6
Lapinjärvi	33,9	34,8	34,6
Loviisa	34,5	34,7	34,0
Porvoo	41,0	40,7	40,6
Sipoo	45,2	44,7	44,0
Raasepori		36,7	36,4

Taulukko 4. Lapsiperheet, % kaikista perheistä (Lähde: Sotkanet)

Indikaattori ilmaisee lapsiperheiden osuuden prosentteina kaikista perheistä. Lapsiperheiksi luokitellaan perheet, joissa on alle 18-vuotiaita lapsia. Perheen muodostavat yhdessä asuvat avio- tai avoliitossa olevat henkilöt ja heidän lapsensa, jompikumpi vanhemmista lapsineen sekä avio- ja avopuolisot ilman lapsia.

Vertailukunnista Porvoo ja Sipoo yltävät valtakunnallisen tason yläpuolelle.

1.3. 0–17-vuotiaat

	2015	2016	2017
Koko maa	19,6	19,5	19,3
Hanko	16,8	16,5	16,2
Lapinjärvi	18,0	17,8	17,6
Loviisa	17,9	17,7	17,3
Porvoo	21,3	21,2	21,1
Sipoo	24,1	23,9	23,7
Raasepori		18,3	18,2

Taulukko 5. 0–17-vuotiaat, % koko väestöstä (Lähde: Sotkanet)

Väestösuhteutus on tehty Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksessa käyttäen Tilastokeskuksen väestötilaston tietoja. Loviisassa ja Lapinjärvellä ikäluokan osuus sijoittuu hieman valtakunnan keskitason alapuolelle.

1.4. Demografinen huoltosuhde

Demografinen (tai väestöllinen) huoltosuhde ilmaisee, kuinka monta alle 15-vuotiasta ja 65-vuotta täyttänyttä on sataa 15–64-vuotiasta (työikäistä) kohti. Mitä enemmän on lapsia ja/tai eläkeikäisiä, sitä korkeampi huoltosuhteen arvo on.

	2015	2016	2017
Koko maa	58,2	59,1	60,1
Hanko	72,3	74,5	77,5
Lapinjärvi	72,2	73,1	76,5
Loviisa	68,6	69,5	70,8
Porvoo	58,3	59,2	60,8
Sipoo	58	57,8	58,1
Raasepori		68,2	69,6

Taulukko 6. Vertailukuntien demografinen huoltosuhde (Lähde: Sotkanet)

Tilasto osoittaa, että koko maassa huoltosuhde nousee tulevaisuudessa väestön ikääntymisen myötä syntyvyyden ollessa jatkuvassa laskussa. Kuntakohtaisissa luvuissa huoltosuhde on vertailukunnista korkein Hangossa ja Lapinjärvellä.

1.5. Kuntien yleinen pienituloisuusaste

Indikaattori ilmaisee pienituloisiin kotitalouksiin kuuluvien henkilöiden osuuden prosentteina kaikista alueella asuvista henkilöistä. Tilasto kuvaa, kuinka suuri osa alueen väestöstä kuuluu kotitalouksiin, joiden tulot jäävät suhteellisen pienituloisuusrajan alapuolelle. Kyse on mittarista, joka kuvaa väestön asemaa suhteellisella tulojakaumalla.

	2015	2016	2017
Koko maa	12,7	12,7	12,8
Hanko	10,8	10,3	9,8
Lapinjärvi	12,8	13,3	11,8
Loviisa	12,2	12,6	12,3
Porvoo	8,6	8,6	8,7
Sipoo	5,8	6,0	5,7
Raasepori		12,7	12,5

Taulukko 7. Kuntien yleinen pienituloisuusaste (Lähde: Sotkanet)

Loviisa ja Lapinjärvi sijoittuvat yleisessä pienituloisuusasteessa valtakunnan keskitasolle.

1.6. Työlliset

Indikaattori ilmaisee työllisten osuuden prosentteina väestöstä. Työllisiksi luetaan 15–74-vuotiaat henkilöt, jotka laskentaviikolla 25.–31.12. tekivät yhtenäkin päivänä ansiotyötä tai olivat tilapäisesti työstä poissa.

	2015	2016	2017
Koko maa	41,1	41,4	42,2
Hanko	37,9	37,2	38,2
Lapinjärvi	38,7	40,0	39,8
Loviisa	38,7	39,5	40,0
Porvoo	44,1	44,4	44,6
Sipoo	47,3	47,5	48,3
Raasepori		40,7	41,0

Taulukko 8. Työlliset, % väestöstä (Lähde: Sotkanet)

Tässä tarkastelussa Loviisa, Lapinjärvi, Hanko ja Raasepori jäävät valtakunnan keskitason alapuolelle. Kolmen vuoden tarkastelussa positiivisena seikkana on työllisyysprosenttien hienoinen nousu.

1.7. Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 18–24-vuotiaat

	2015	2016	2017
Koko maa	3,6	3,6	3,6
Hanko	4,5	5,0	3,4
Lapinjärvi			
Loviisa	4,3	3,8	3,7
Porvoo	5,7	5,9	3,9
Sipoo	1,2	1,8	1,5
Raasepori		4,3	3,4

Taulukko 9. Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 18–24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä (Lähde: Sotkanet)

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneiksi lasketaan tässä yhteydessä vuoden aikana vähintään 10 kuukautena toimeentulotukea saaneet henkilöt.

Indikaattori kertoo, kuinka suuri osuus nuorista on pitkäaikaisesti toimeentulotuen piirissä. Pitkäaikaisesti toimeentulotukea saaneet nuoret ovat usein syrjäytymisvaarassa olevia. Heidän elämäntilannettaan pyritään parantamaan erilaisin sosiaalityön menetelmin.

Lapinjärven luku on niin pieni, ettei sitä ole otettu tilastoon mukaan.

2. Väestöryhmien vuosittaiset hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kuvaukset

Liitteenä oleviin matriiseihin on kerätty tieto vuodelta 2018 niiden indikaattoreiden osalta, jotka on hyväksytty hyvinvointisuunnitelmaan. Valitettavasti kansalliset tilastotiedot päivittyvät hitaasti. Toimintoja on raportoitu suppeasti, koska osakokonaisuudet kirjoitetaan laajaan hyvinvointikertomukseen vuonna 2020. Matriiseissa on käytetty erilaisia värikoodeja seuraavasti:

- Toiminto ei ole toteutunut tai sitä ei ole vielä aloitettu vuonna 2018.
- Toiminto on suunnitteluasteella tai aloitettu, mutta tuloksia ei vielä ole.
- Toiminto on tehty suunnitellusti loppuun vuonna 2018, mutta kehitys jatkuu edelleen.

Monien asioiden kohdalla esiintyy eri värikoodeja riippuen siitä, missä toteutuksen vaiheessa kyseessä oleva toiminto on.

Yhteenvetoa vuoden 2018 hyvinvointikatsauksesta

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmä (HYTE-työryhmä) kokoontui viisi kertaa vuonna 2018. Työryhmän kokouksiin osanottajien määrä vaihteli 9–11 jäsenen välillä (työryhmän koko on 18 henkilöä). Sekä ohjausryhmän että varsinaisen työryhmän kokoonpanossa tapahtui muutoksia vuoden 2018 aikana eläköitymisen tai työpaikkojen vaihdosten vuoksi. Työryhmä teki syksyllä 2018 aloitteen siitä, että Loviisan kaupunki hakeutuisi mukaan Unicefin lapsiystävällinen kunta -malliin. Tämän mallin valmisteluun on paneuduttu vahvasti sekä Loviisassa että Lapinjärvellä toimintavuoden aikana, ja valmistelu jatkuu tiiviinä myös vuonna 2019. Kuntien on valmistauduttava mallin myötä laajaan lapsivaikutusten arviointityöhön kaikilla toimintasektoreilla. LAPE-hankkeen kautta saivat sekä Loviisan kaupungin että Lapinjärven kunnan valmistelutyötä hoitavat viranhaltijat ja Lapinjärvellä päättäjät syksyllä 2018 koulutusta lapsivaikutusten arvioinnista kunnassa.

Kokouksissa on myös tutustuttu EVA-malliin (päästösten vaikutusten arviointimalli, Kuntaliitto), jota Kuntaliitto suosittaa otettavan kunnissa käyttöön, varsinkin isoja päätöksiä valmisteltaessa. Haasteelliseksi terveyden ja hyvinvoinnin edistämistyössä ja johtamisessa osoittautuivat vuonna 2018 useat henkilövaihdokset organisaatiossa sekä osin terveyden ja hyvinvoinnin edistämistyön käsittäminen perustyöstä erilliseksi osioksi. Lisäksi toimenpiteiden kuvauksessa voidaan kyseenalaistaa, toteutuuko strategiaan kirjoitettu osallisuuden edistäminen kuntalaisen näkökulmasta.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos tuotti vuonna 2018 kuntien hyvinvointityön avuksi minimi-indikaattorit, joilla kuntien terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä voidaan kuvata. Perusindikaattoreita kertyi 68 kappaletta. Listaa ei ole vielä tarkoitus ottaa käyttöön, ja asiaa tarkastellaan valtakunnallisesti seuraavan kerran syksyllä 2019 uuden hallitusohjelman myötä. Sote-uudistus on toistaiseksi tauolla, mutta kehitystyö jatkuu, muun muassa maakunnallista hyvinvointikertomuspohjaa valmistellaan. Valmistelutyössä pitää toteutua muun muassa valittavien indikaattoreiden tasavertaisuus ja mitattavuus kuntatasolla.

Joka kokouksessaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmä on työstänyt hyvinvointikatsausta niin, että vuosittaiset raportoinnit voidaan tehdä matriisikaavion mukaan siten, että laajan

hyvinvointikertomuksen laadinta helpottuu valtuustokauden viimeisenä vuonna. Katsauksen mallinnuksina käytettiin muun muassa Kouvolan, Porvoon ja Tampereen kaupunkien laatimia hyvinvointikatsauksia ja käytettiin apuna Sähköinen hyvinvointikertomus -työkalun indikaattoritietoa. Jos hyvinvointikatsaus olisi kirjoitettu ainoastaan elektroniseen työkalumalliin, olisi sen luettavuus ja grafiikka kuntakohtaisesti ollut huonoa. Kuntien vertailtavuuden vuoksi myös Loviisan ja Lapinjärven hyvinvointikatsaus viedään päätöskäsittelyn jälkeen Kuntaliiton ylläpitämään sähköiseen hyvinvointikertomukseen, josta ne ovat linkityksen avulla luettavissa. (<https://hyvinvointikertomus.fi>)

Kuntien hyvinvointityö sisältää paljon muitakin kokonaisuuksia kuin mitä matriiseissa on kuvattu. Työryhmän mielestä kuitenkin oleellisemmat tunnusluvut on kuvattu matriiseihin, joskin vertailtavuutta tai vaikuttavuutta toiminnoissa ei vielä paikallisesti ole kirjattu eikä joidenkin toimintojen kohdalla ole saatavillakaan.

Terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen ohjaus- ja työryhmät kaudella 2017–2020:

Ohjausryhmä (Loviisan kaupunginhallituksen päätös 18.9.2017 § 81)

Perusturvajohtaja (15.2.2018 Carita Schröder), ohjausryhmän puheenjohtaja

Thomas Grönholm, sivistysjohtaja (31.1.2018 asti)

Ulf Blomberg, tekninen johtaja (31.1.2019 asti)

Sten Frondén, kehittämisjohtaja (30.11.2018 asti)

Heidi Räihä, Lapinjärven kunnan hyvinvointijohtaja (31.1.2019 asti)

Luottamushenkilöiden edustajat: Arja Isotalo, Lotte-Marie Uutinen (Loviisa), Minna Alatalo (Lapinjärvi)

Poikkihallinnollinen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmä

Thomas Grönholm, sivistysjohtaja, työryhmän puheenjohtaja (31.12.2018 asti)

Päivi Heikkilä, hyvinvointikoordinaattori, työryhmän sihteeri

Jaana Iivonen, lasten ja nuorten palvelupäällikkö

Lisbeth Forsblom, senioritoiminnan palvelupäällikkö

Pamela Stenberg, sosiaalityöstä vastaava (5.3.2018 saakka)

Sofia Hoff, varhaiskasvatuspäällikkö

Leif Eriksson, vapaa-aikatoimen päällikkö

Kirsi Buddas, kroonisten sairauksien vastaava hoitaja (31.1.2019 asti)

Camilla Stenvall, konsernihallinto ja yleinen hallinto

Petri Hirvonen, työllisyyskoordinaattori

Annika Kuusimurto, ruokapalvelupäällikkö

Timo Tenhunen, koulutuspäällikkö

Maud Östman, ympäristösuojelutarkastaja

Ulf Blomberg, tekninen johtaja

Camilla Stjernvall, Loviisan järjestöt ry

Kari Martikainen, Lapinjärven suomalainen seurakunta

Tiia Gustavsson, Lapinjärven seniorityön päällikkö

Pia Aaltonen, Lapinjärven sivistystoimen johtaja

1. ASUKKAIDEN AKTIIVISUUS, YHTEISÖLLISYYS JA OSALLISTAMINEN: Kunnan toiminta on asiakaslähtöistä ja palveluhenkistä, vuorovaikutus kuntalaisten ja päätöksentekijöiden välillä on toimivaa (Loviisan strategia).

TAVOITE	TOIMENPIDE	INDIKAATTORI	TOTEUTUMA	TILANNE
Yhteiset kaikille ikäryhmille:				
Tuetaan kuntalaisten omaehtoista harrastamista ja yhdessä tekemistä, tuetaan yhdistyksiä ja yhteisöjä kuntalaisten hyvinvoinnin, terveyden ja osallisuuden edistämässä.	Kohdennetut asukaskyselyt.	Asukaskyselyiden tulokset.	Itäisen Uudenmaan turvallisuuskysely toteutettiin kolmatta kertaa maaliskuussa 2018. Loviisan vastaajissa oli aiempaa enemmän yli 75-vuotiaita. Turvallisuuden tunne Loviisassa, kuten koko Itä-Uudellamaallakin, oli noussut edellisestä kyselystä. Turvallisuuden tunteen erittäin hyväksi tai hyväksi kokoneiden määrä oli 89,88 %, mikä oli enemmän kuin itäisen Uudenmaan keskiarvo. Morjens-mobiilisovelluksessa toteutettiin 12 kyselyä vuonna 2018. Noin 1 000 loviisalaista on ladannut sovelluksen. Vastauksia on saatu yhteensä 6 170. Kolmesta kyselytuloksesta on tehty erillinen artikkeli.	
	Teemoitetut kyläillat yhdessä kylä- ja muiden yhdistysten kanssa.	Kyläiltojen määrä ja aiheet, kiinnostavuus.	Kyläilta pidettiin Liljendalissa 2018 huhtikuussa ja teemana oli turvallisuus ja sähköinen Morjens-sovellus. Suunniteltiin yhdessä Valkon kyläyhdistyksen kanssa turvallisuuskävelyä ja kyläiltaa loppusyksystä 2018, mutta asia siirrettiin vuodelle 2019.	

Edistetään eri-ikäisten kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä tasokkailla taide-, kulttuuri-, kirjasto-, liikunta- ja nuorisopalveluilla.	Terveys- ja hyvinvointiluentojen järjestäminen (kunta ja yhdistykset). Yhteistyön muodoista sopiminen.	Järjestetyt luennot.	Kumppanuustalon käyttöaste on noussut vuodesta 2015 jatkuvasti: 2015: 3 053 käyttäjää, 2018: 5 190 käyttäjää (luentojen erittely muualla matriisissa).	
	Taide- ja kulttuuripalveluja tarjolla tasapuolisesti kunnan alueella.	Tehdyt kumppanuussopimukset, yhdistysten kohdetoiminta- ja koulutusavustukset.	Kumppanuussopimukset on tehty Valkon kyläyhdistys ry:n ja Ruotsinpyhtään Kymijokilaakson kylien kyläyhdistys ry:n kanssa. Keväällä 2018 jaettiin yhdistyksille ja seuroille toiminta-, kohde- ja koulutusavustuksia. Kaupungin kulttuuritarjonta on laajaa ja järjestämme toimintaa myös kylissä.	
	Kirjastopalvelut ajanmukaisia. Tarjoamme nuoriso- ja liikuntatoimen palveluja koko kunnan alueella.	Tapahtumien määrä/yleisömäärä.	Taide- ja kulttuuritapahtumia oli 88, joiden lisäksi tulee koulujen kulttuuripolku. Kävijämäärät: – Komendantintalo, 5 936 – Ruukin ja Viirilän museot, 17 360 – Almin talo, 5 146.	
		Kirjastojen kävijämäärät/lainausten määrät.	Lainamäärä oli 154 222 lainaa vuonna 2017 ja vuonna 2018 112 362. Kirjastojen yhteenlaskettu kävijämäärä oli 84 248 henkilöä vuonna 2017, vuonna 2018 43 123. Syyinä laskuun olivat	

			pääkirjaston kiinniolo ja aineistosta luopuminen sekä muutto väistötiloihin. Lukusali sijaitsi kevään 2018 ajan Kumppanuustalo Kulmassa. Kävijöitä oli kymmenkunta joka arkipäivä. Lapinjärvellä lainamäärä oli 35 211 vuonna 2018. Kävijämäärä oli 32 390 henkilöä vuonna 2018. Lainamäärän laskua selittää se, että kirjasto on ollut kiinni muutamia viikkoja vuonna 2018 Koha-konversion ja Koha-lainausohjelman päivitysten sekä Porlamin kirjaston muuton takia. Yleinen trendi on, että kirjastoa käytetään aiempaa enemmän muuhun kuin lainaamiseen. Kävijöitä on edellisvuotta enemmän lisääntyneen tapahtumamäärän sekä kirjastotalolla sijaitsevan Koko Kylän Työhuoneen ja Perinnetalkoo-toiminnan vuoksi.	
Edistetään monikulttuurisuutta.	Maahanmuuttajaperheiden hyvä kotoutuminen.	Kotouttamisohjelman indikaattorit.	Uudenmaan LAPE-muutosohjelmassa Loviisa oli mukana maahanmuuttajaperheiden matalan kynnyksen palvelujen kehittämisessä yhdessä pääkaupunkiseudun kuntien kanssa. Järjestettiin muun muassa maaliskuussa työpajapäivä maahanmuuttajaperheiden kanssa työskenteleville.	
Parannetaan kuntalaisten sähköistä tiedonsaantia, yhteydenpitoa ja asiointia.	Kunnan verkkosivujen helppokäyttöisyys; riittävästi yleisöpäätteitä ja neuvontaa asiointiin.	Tehdyt uudistukset.	Asiakaspalvelutoimisto on vakiinnuttanut asemansa asukkaiden palvelupisteenä. Kyselyiden perusteella Lovinfo koetaan helposti lähestyttäväksi ja se on yksi suosituimmista tavoista asioida kaupungin kanssa. Verkkopalvelun kehittäminen jatkuu.	

			Lapinjärvi: Lapinjärven kunnantalon asiointipisteessä toteutettiin mahdollisuus asioida Kelan ja TE-toimiston kanssa videoyhteydellä. Myös asiointipisteen ulkoasua uudistettiin. Verkkopalveluiden kehittäminen jatkuu.	
			Lapinjärvi: Lapinjärvellä pidettiin jälleen 30.8.2018 asiantuntijaseminaari ihmislähtöisen Lapinjärven kunnan kehittämiseksi. Aiheina olivat muun muassa biokiertotalous, Lapinjärvitalot ja tulevaisuuden ihminen.	
LAPSET JA NUORET:				
Lisätään lasten ja nuorten yhteisöllisyyttä, osallistamista ja vuorovaikutusmahdollisuuksia.	Nuorisovaltuuston toiminnan kehittäminen yhdessä oppilaskuntien kanssa.	Yläkoulujen, lukioiden ja 2. asteen oppilaitosten edustus nuorisovaltuustossa ja nuorisovaltuuston edustajien läsnäolo kunnan luottamuselimissä.	Nuorisovaltuuston jäsenet ovat osallistuneet kokouksiin ahkerasti. Uusi nuorisovaltuusto aloitti tammikuussa 2019. Ehdokkaita haettiin aktiivisesti yläkouluista, lukioista ja 2. asteen oppilaitoksista. Lapinjärvellä perustettiin vaikuttajaryhmä, joka valmistelee asiaa vuodelle 2019.	
	Yhteistyön kehittäminen vanhempainyhdistysten kanssa, ylisukupolvinen yhteistyö: koulumummit ja -vaarit.	Kehittämiskokousten määrä, aiheet ja toimeenpannut ideat.	Yhteistyö vanhempainneuvoston kanssa ei ole jatkunut vuoden 2017 jälkeen, johtuen vanhempainneuvoston toiminnan hiipumisesta.	
	Kohdennettujen kyselyiden toteuttaminen lapsille, nuorille ja huoltajille.	Toteutuneiden kyselyjen määrä.	Perustuvakeskuksen lasten ja nuorten palveluissa ei tehty kyselyjä lapsille/perheille vuonna 2018.	

	Facebook-sivujen hyödyntäminen vuorovaikutuskanavana.	Toteutunut toiminta.	Perhekeskuksella on toimivat Facebooksivut.	
	Sähköisen asioinnin lisääminen; tehdään koulusta infopiste.	Tulokset ja toimenpiteet.	Toiminnan käynnistäminen on vielä kesken. Tavoitteena oli, että toiminta olisi käynnistynyt vuoden 2018 aikana. Asia on siirtynyt vuoteen 2019.	
TYÖIKÄISET:				
Tuetaan asukkaita digitaalisten ja matalan kynnyksen palvelujen löytämisessä, edistetään kansansairauksien omahoitoa ja ehkäistään syrjäytymistä	Omahoitosivujen päivittäminen ja lisääminen, sähköisten palvelujen lisääminen ja niistä tiedottaminen.	Omahoitosivujen päivitykset. Asiakaspalautekooste kaikkien keskusten sähköisistä palveluista (esim. eterveyspalvelut @loviisa.fi).	On keskusteltu kaikkien kiireettömien aikojen vapauttamisesta, myös lääkäreiden. Päivitystyöryhmä kovin pieni ja tarvitsisi vahvistusta. Koostetta ei ole suunniteltu vuodelle 2017 tai 2018 vertailutiedon vähäisyyden takia. Keskitytään jatkossa lisääntyvien digitaalisten palvelujen kehittämiseen.	
	Vertaistukitoiminta ja kokemusasiantuntijoiden käyttö sosiaalipalveluissa.	Ryhmät ja muu toiminta sekä osallistujien määrät.	Aamuryhmät ovat toiminnassa. Marraskuussa 2017 aloitettiin uutena ryhmänä koulutettujen kokemusasiantuntijoiden pitämä oma vastaanotto, jonka aloituksessa oli vähän osallistujia. Ei toimintaa vuonna 2018.	
	Sosiaalipalvelujen asiakasraati.	Kokoontumiskerrat ja toteutetut uudistukset.	Tavoite ei toteutunut eikä toimintaa pystytty suunnittelemaan työvoiman vähyyden takia.	

	Maahanmuuttajien osallisuuden edistäminen.	Monikulttuuristen tapahtumien määrä, tiedotustilaisuudet, ohjaus- ja neuvontakäyntien määrät, vapaan sivistystyön mahdollisuuksien hyödyntäminen oppimisessa.	Ystäväksi maahanmuuttajaäidille -toiminta yhteistyössä Mannerheimin lastensuojeluliiton Uudenmaan piirin kanssa jatkui myös vuonna 2018. Vapaaehtoisten järjestämä koululaisten kielikerho "Supersuomi"-kerho jatkui vuonna 2018. Yhteistyökumppaneita olivat muun muassa Amisto, Opso.fi, seurakunnat ja Suomen Pakolaisapu ry.	
	Etsivän nuorisotyön ryhmätyöskentelyn muodot.	Ryhmien toteutumiset ja osallistujamäärät.	Vuonna 2017 toteutui 7 eriaiheista ryhmää. Osallistujamäärä oli yhteensä noin 100 nuorta. Ryhmät olivat samat vuonna 2018.	
	Asukkaille suunnatut kehittämistyöpajat Lapinjärvellä.	Tulokset ja toimenpiteet.	Ihmislähtöisen kunnan kehittämistyöpajoja on pidetty asukkaille. Vuonna 2018 pidettiin muun muassa unelmatyöpajoja ja toteutettiin kyselyitä. Kunnan verkkosivustolla on käytössä "Viikon kysymys" -osio kuntalaisille.	

SENIORIT:				
Lisätään ikäihmisten yhteisöllisyyttä ja osallistamista. Vähennetään kotona asuvien ikääntyneiden yksinäisyyttä.	Ryhmätoiminta yksinäisille ikäihmisille eri kylissä; vapaaehtoiset mukaan toimintaan. Omaishoitajien vertaistukiryhmät. Vertaistukiryhmät muistisairaille.	Ryhmien ja osallistujien määrät.	Senioripalveluissa on järjestetty toimintahetkiä Viirilässä, Ruotsinpyhtään kirkonkylässä ja Sarvisalossa. Ryhmäkoot ovat keskimäärin olleet 12 henkilöä ja ryhmät ovat kokoontuneet 8 kertaa vuoden aikana. Muistisairaiden vertaistukiryhmät kokoontuivat vuonna 2018 Loviisan keskustassa, Koskenkylässä ja Tesjoella. Omaishoidossa on vuonna 2018 panostettu henkilökohtaisten tukikäyntien tekemiseen ryhmätoiminnan sijasta. Lapinjärvi: Vuoden 2018 aikana järjestettiin neljä OmaisOiva-kahvilatapaamista omaishoitajien kanssa. Lisäksi omaishoitajilla on ollut mahdollisuus OmaisOiva-hetkiin → henkilökohtaista keskustelutukea, kuuntelua ja yhdessä oloa, joko puhelimitse tai kotikäynteinä. Suuhygieniä- ja ravitsemuskoulutus järjestettiin omaishoitajille sekä muille kiinnostuneille 2/2018 yhdessä kunnan ja Itä-Uudenmaan Omaishoitajat ja Läheiset – Östra Nylands Närståendevårdare och Vänner ry:n kanssa. Yhteistyö Loviisan muistipoliklinikan kanssa käynnistyi syksyllä 2018.	

			Aiesopimus yhteistyöstä Muistiluotsin kanssa solmittu syksyn 2018 aikana.	
	Kulttuurikaveritoiminnan kehittäminen.	Yhteistyö yksityisten / kolmannen sektorin kanssa; yhteistyö oppilaitoksen kanssa.	Ulkoiluystävät toimivat usein myös kulttuurikavereina. Toiminta jatkui vuonna 2018.	
	Asukasraatien kokeilu.	Raatien kokoontumiskerrat ja asiakokonaisuudet.	Järjestettiin 12.4.2018 ja 15.11.2018 keskustelutilaisuus ikääntyneille, jotka ovat osoittaneet kiinnostusta ikääntyneiden asukasneuvostoon. Lapinjärvi: VertaisVeturi-koulutus vapaaehtoisille sekä omaishoitajille järjestettiin 4/2018. Kammari-toiminta käynnistyi kesän 2018 aikana. Kammari toimii pääsääntöisesti vapaaehtoisvoimin kaksi kertaa viikossa. Perinnetalkoot on vastannut yhdestä päivästä. Kammari-toiminta on itseohjautuvaa, joten sen sisällöt ovat vaihdelleet osallistujien omien toiveiden ja toiminnan mukaan. Kammarissa vaihdetaan kuulumisia ja keskustellaan kahvittelun lomassa. Kunnan fysioterapeutti on suorittanut Voimaa vanhuuteen -ohjelman Ulkoiluystäväksi iäkkäälle -kouluttajakoulutuksen.	

2. ASUKKAIDEN TERVEELLISET ELÄMÄNTAVAT: Kuntalaisten omaehtoista hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä vahvistetaan kehittämällä sujuvia, asiakaslähtöisiä palveluja sekä lisäämällä neuvontaa ja ohjausta omahoitoisuuden tueksi. Kuntalaisille tarjotaan sujuvat ja kustannustehokkaat palvelut.

TAVOITE	TOIMENPIDE	INDIKAATTORI	TOTEUTUMA	TILANNE
Yhteiset kaikille ikäryhmille:				
Tuetaan omatoimisuutta terveyden ja hyvinvoinnin ylläpitämiseksi, panostetaan ennaltaehkäisevään toimintaan ja kestäväan kehitykseen.	Teemavuosien monialaisen suunnittelun aloittaminen.	Tehdyt toimenpiteet.	Teemaksi vuodelle 2018 oli valittu turvallisuus. Teemaa toteutettiin kyläilloissa. Kyläilta toteutui Liljendalissa keväällä 2018 ja tällöin kerrottiin muun muassa Itäisen Uudenmaan turvallisuuskyselyn Loviisan tuloksista. (Katso. myös pääkohta 1)	
Tarjotaan kaikille avointa tietoa terveyden edistämisestä.	Terveyteen ja hyvinvointiin liittyvät luennot yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa.	Luentojen määrät ja kävijämäärät.	– Elätkö nivelkipujen ehdoilla? (96 osallistujaa) - Hyvä sisäilma (16 osallistujaa) - Loviisan hyvinvointisuunnitelma (12 osallistujaa) – Hyvä hengitys (28 osallistujaa) – Rinta-, suolisto- ja eturauhassyöpä (22 osallistujaa) – Muistisairaudet (25 osallistujaa) – Terveyttä ja virkeyttä ruoasta (27 osallistujaa)	
Ylläpidetään ja lisätään liikuntamahdollisuuksia.	Ainakin yhden uuden lähiliikuntapaikan rakentaminen.	Toteutunut lähiliikuntapaikka.	Vuonna 2018 ei toteutettu uutta lähiliikuntapaikkaa, mutta Ruotsinpyhtään kirkonkylän uusi lähiliikuntapaikka suunniteltiin. Lapinjärven Korsmalmin hiihtomajan ulkoilureittejä paranneltiin yhteistyössä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Lisäksi kartoitettiin toiveita liikuntapaikkojen suhteen.	

Otetaan käyttöön uusia, kohdennettuja palvelumuotoja.	Puhelinpalvelujen Helmi, Sisu ja Senni aloittaminen perusturvakeskuksen toiminnoissa.	Puhelujen määrä.	Palvelut aloitettiin lokakuussa 2017. Puhelujen määrät, enimmäkseen ohjaus- ja neuvontapuheluja, olivat vuonna 2018: – Senni (seniorit), 443 kpl, puhelujen määrät senioripuolella ovat lisääntyneet paljon – Helmi, 58 kpl – Sisu, 150 kpl – Lapinjärvi: Ikäihmisten neuvonta- ja palveluohjauspiste 3/2018	
LAPSET JA NUORET:				
Edistetään lasten ja nuorten terveellisiä elintapoja ja vahvistetaan nuorten päihteettömyyttä.	Nuorten ehkäisevä päihdetyö ja -valistus. Lasten ja nuorten mielenterveyden tukeminen ryhmätoiminnan avulla.	Kouluterveyskyselyjen 2017 ja 2019 tulokset, Hubu-kyselyjen tulokset ja toteutunut toiminta (Hubu = kouluissa toteutettava ehkäisevän päihdetyön menetelmä). Saadut tulokset, esim. Maestro-ryhmät.	Hubu-kyselyt ja niihin liittyvät valistustilaisuudet pidettiin kevään 2018 aikana. Hubu-kyselyissä kysymykset poikkesivat jonkin verran edellisvuodesta, minkä vuoksi tuloksia ei voi suoraan verrata. Valtakunnallinen kouluterveyskysely suoritetaan joka toinen vuosi eikä kouluterveyskyselyä tehty vuonna 2018. Maestro-ryhmiin ei saatu riittävästi osanottajia eikä vuonna 2018 toiminut yhtään Maestro-ryhmää. Maestro-toimintamalli on jäänyt hieman vanhanaikaiseksi. Nuorten ahdistuksen ehkäisyyn on esitelty matkapuhelimessa toimiva Chillaa 2.0 -sovellus.	
	Terveellisten ruokailutottumusten edistäminen.	Kouluterveyskysely, kouluruoan menekin seuranta ja palaute.	Asiakaskyselyssä kartoitettiin ”parhaimmat ja ”pahimmat” ruoat ja ruokalistalta poistettiin epäsuositut ruoat. On myös muistettava, että moni asia vaikuttaa siihen, että ei syödä, esimerkiksi	

			kaverit, ruokajonot, melu. Kaikki yläkoululaiset ovat väistötiloissa tällä hetkellä.	
	Lasten ja nuorten liikunnan edistäminen perusopetuksessa ja varhaiskasvatuksessa (uusi sana).	Move!-testit. Liikkuva koulu -toiminnan edistämisen tulokset.	Move!-testit on tehty 5. ja 8. vuosikurssin oppilaille. Tuloksia hyödynnetään kouluterveyshoitajien tarkastuksissa. Loviisan tulokset ovat joiltakin mitatulta osa-alueelta jääneet alle koko maan tulosten, mutta heitto -ja kiinniottoyhdistelmässä sekä kehon liikkuvuuden eri mittauksissa ollaan maan keskitason tasolla ja joiltakin osin jopa yli maan keskiarvon. Vapaa-aikatoimen ja koulujen yhteistyöhanke Liikkuva koulu edistää lasten ja nuorten liikkumista ja hyvinvointia. Varhaiskasvatuksessa on käytössä Ilo kasvaa liikkuen -ohjelma. Ohjelman päämääränä on, että valtakunnalliset liikunnan suositukset toteutuvat jokaisen lapsen kohdalla.	
TYÖIKÄISET:				
Edistetään työikäisten terveellisiä elintapoja kehittämällä toimintoja kokonaisuvinvoinnin edistämiseksi.	Päihde- ja mielenterveystyön kehittäminen yhdessä erikoissairaanhoidon kanssa VIPA- periaatteella (VIPA = nopean vireillepanon toimintamalli).	Uusien toimintatapojen käyttöönoton kokemukset.	Henkilökunnalle pidetty esittelyjä Kaizen-hankkeesta ja tulevasta VIPA-mallista. Malli otettiin käyttöön loppuvuodesta 2018 ja hanke jatkuu edelleen.	
	Mielenterveys- ja päihderyhmien toiminta,	Ryhmiiin osallistujien määrä, käyneiden määrä, käyntitilastot.	Depressioryhmät ja avoimet ryhmät ovat jatkaneet toimintaansa, sen sijaan kokemusasiantuntijoiden	

	kokemusasiantuntijoiden käyttö.		pitämää vertaisvastaanottoa ei ole pystytty jatkamaan (ei kävijöitä, katso myös pääkohta 1). Päihdepuolella myös uutta ryhmätoimintaa, kävijöitä 4–15/ryhmä. Rentoutusryhmä, jossa neljä kiertävää aihetta, ja omaisten suljettu ryhmä.	
	WHO 5 -mittarin käyttöönotto (hyvinvointiseula).	Käyttäjäkokemukset	WHO5-mittari on käytössä, kokemukset ovat olleet positiivisia.	
	Suun terveydenhoidon omasuunnitelma tarkastuskäyntien yhteydessä (kariuksen ja iensairauksien ehkäisy).	Asiakaskohtaisen toteutumisen seuranta käyntien yhteydessä, seurannan yhteydessä saadut vertailutiedot kariuksen ja iensairauksien vähentymisestä. Toimintaan osallistuminen, koetut tulokset.	Osa hammaslääkäreistä on ottanut suunnitelman käytäntöön ja asiakkaat ovat olleet tyytyväisiä omahoitosuunnitelmaan. Vaikutuksia suun terveyteen ei voida vielä arvioida 2018.	
	Painonhallintatoiminta: PPP-ryhmät, Verkkopuntari, yksilöllinen liikuntaneuvonta.	Toimintaan osallistuminen, koetut tulokset.	Liikuntaneuvonnassa kävi 35 asiakasta, ja käyntien määrä oli yhteensä 65 kpl. Kokemukset ovat olleet hyviä. Painonhallintaryhmiä ei järjestetty vuonna 2018, vaan ohjaus tapahtui yksilöohjauksena terveydenhoitajan vastaanotolla. Ohjataan myös HUSin Painonhallintatalo.fi e-terveyspalvelun pariin.	

	Lähiliikuntapaikkojen ja välineiden hyödyntäminen ja ylläpito.	Liikuntavälineiden lainauskerrat.	Liikuntavälineiden lainaus on ollut hyvin vähäistä.	
	Liikunta-apteekki, terveystoiminnan kaikille avoin ja maksuton neuvontapiste.	Toiminnan tulokset, neuvonnassa käyneiden määrät.	Liikunta-apteekkiä on jatkettu yhteydenottolomake-periaatteella. Keskustan kirjaston lainattavien liikuntavälineiden hankintaan haettiin Aluehallintovirastolta avustusta marraskuussa 2018. Muiden kirjastojen liikuntavälineiden lainaus on ollut vähäistä (lainattua muun muassa: sauvakävelysauvat, käsipainot), mutta lainauksia on ollut.	
SENIORIT:				
Järjestetään toimintaa, joka edistää ikäihmisten hyvinvointia ja terveyttä, ja tukee ikäihmisten mahdollisuuksia itsenäiseen ja mielekkääseen elämään eri asumis- ja hoitoympäristöissä.	Erilaiset kuntoryhmät ikäihmisille yhteistyössä vapaa-aikatoimen ja eri yhdistysten kanssa.	Vapaa-aikatoimi kouluttaa vapaaehtoisia toimimaan vetäjinä erilaisille ikäihmisten virkistys- ja liikuntaryhmille.	Erilaisia kuntoryhmiä järjestettiin yhteistyössä vapaa-aikatoimen kanssa. Senioripalvelut järjesti voima- ja tasapainoryhmiä Koskenkylässä, Isnäsissä ja Taasiakodin tiloissa Tesjoella. Ryhmissä on ollut keskimäärin noin 12 henkilöä ja Isnäsin ja Tesjoen ryhmät ovat kokoontuneet kerran viikossa. Eläkeläisjärjestö Loviisan seniorit ry on tehnyt yhteistyötä Loviisan kaupungin senioripalvelujen kanssa ja pitänyt Taasiakodin ryhmää joka toinen viikko. Koskenkylän ryhmä on kokoontunut joka toinen viikko. Lapinjärvi: Muistiystävällisen kirkonkylän yleissuunnitelma valmistunut 11/2018.	
	Vapaaehtoisten ulkoiluystävien toiminnan ylläpito ja kehittäminen.	Koulutetaan lisää ulkoiluystäviä ja pidetään säännöllisesti yhteyttä ulkoiluystäviin. (Mittarit: koulutustilaisuuksien ja	Ulkoiluystävien määrä on lisääntynyt. Tällä hetkellä on 58 ulkoiluystävää. Vuonna 2018 järjestettiin yksi koulutus.	

		osallistujien määrät sekä ulkoiluystävien kokonaismäärä – kuinka paljon lisääntynyt?).	Lapinjärvi: Tasapainoryhmät ja ohjatut kuntosaliryhmät kokoontuivat säännöllisesti vuoden 2018 aikana. Kunnan fysioterapeutti on suorittanut Voimaa vanhuuteen -ohjelman Ulkoiluystäväksi iäkkäälle -kouluttajakoulutuksen. Toimintaterapeutti kotihoitoon. Perinnetalkoot-hanke on osallistunut ikäihmisten ulkoilutoimintaan sekä järjestänyt kerran viikossa tapahtuvan yhteisen ulkoiluhetken.	
Erilaisten ennaltaehkäisevien ja kuntouttavien työmenetelmien kehittäminen ja juurruttaminen kotihoidossa, alkoholin käytön ja mielenterveysongelmien huomioiminen, asiaan puuttuminen.	”Kunnon hoitajien” koulutus vuosittain ja ennaltaehkäisevää kotikuntoutusta ikäihmisille (määrät ja kerrat).	Yhteistyön lisääminen A-klinikan aikuissosiaalityön kanssa, verkostokokoukset.	Kunnonhoitajakoulutus järjestettiin yhdelle ryhmälle keväällä 2018. Osallistujien kokonaismäärä oli 12. Kotihoitoon lisättiin yksi fysioterapeutti heinäkuussa 2018. Senioripalvelun fysioterapeutit ovat vuonna 2018 suorittaneet Voima ja tasapaino -kouluttajakoulutuksen.	
Osa senioripalvelujen lähihoitajista osallistuu mielenterveystyön ja päihdetyön lisäkoulutukseen. Sosiaaliohjaaja palkattu senioripalveluihin.	Lisäkoulutuksen käyneet lähihoitajat sekä koulutuksessa kehitetyt työmallit.	Sosiaaliohjaaja tekee yhteistyötä aikuissosiaalityön kanssa ja koulutuksen saaneiden lähihoitajien työmallia kehitetään mielenterveys- ja päihdepalveluiden kanssa. Lapinjärvi: Aloitettu alueellisen tehostetun kotikuntoutuksen projektin valmistelu.	 	

			Lapinjärvitalohanke etenee suunnitelmien mukaisesti. Ensimmäisten Lapinjärvitalojen valmistuminen siirtyi vuodelle 2019.	
3. ASUKKAIDEN ARJEN TURVALLISUUS: Asukkaiden arjen hyvinvointi on sujuvaa ja häiriötöntä; siihen yhdistyy kuntalaisten hyvinvointi, vahva sosiaalinen yhteisöllisyys, taloudellinen vakaus ja yhteiskunnallinen elinvoimaisuus (Itä-Uudenmaan turvallisuussuunnitelma 2015).				
TAVOITE	TOIMENPIDE	INDIKAATTORI	TOTEUTUMA	TILANNE
Yhteiset kaikille ikäryhmille:				
Arjen turvallisuus on osa asukkaiden ja yhteiskunnan normaalia toimintaa ja luo edellytyksiä hyvinvoinnin edistämiseksi. Monialaista yhteistyötä kehitetään kaikissa keskuksissa.	Turvallisuusohjelmassa olevat ikäkausikohtaiset tavoitteet.	Turvallisuusohjelman indikaattorit.	Vuosien 2015–2017 turvallisuuden toimenpideohjelman tavoitteet ovat pääosin toteutuneet.	
	Turvallisuuskyselyt joka toinen vuosi.	Kyselyjen tulokset.	Turvallisuuskysely toteutettiin maaliskuussa 2018. Loviisalaisista erittäin tai hyvin turvalliseksi koki olonsa 89,88 %, jolloin nousua oli 4,88 % verrattuna vuoden 2016 turvallisuuskyselyyn.	
	Turvallisuuskävelyt vuosittain.	Toteutettavat toimenpiteet.	Valkon kylän turvallisuuskävely: Suunniteltu vuoden 2018 aikana, mutta toteutus jää vuodelle 2019.	
Maankäyttö ja rakentaminen ovat suunnitelmallisia.	Uuden alueen kaavoitus Määrilahteen.	Alue on kaavoitettu.	Kaavoitus on käynnissä, alueesta on tulossa asuntomessualue.	
	Kunnallistekniikan rakentaminen valmiiksi Israelinmetsän alueella.	Alue on valmis.	Israelinmetsän kadut on rakennettu valmiiksi. Leikkipaikka on vielä rakentamatta. Lapinjärvellä Husulanmäen kaavoitus eteni asemakaavaehdotukseen. Myös Ingermaninkylän	

			teollisuusalueen laajennuksen asemakaavaehdotus oli nähtävillä syksyllä 2018.	
Lähivesistöjen tila saadaan paremmaksi.	Vesistöjen hyvinvointiin tähtäävien hankkeiden jatkaminen (Jokitalkkari, Nutrinflow- ja Loviisanjoki-hankkeet).	Hankkeissa asetettujen tavoitteiden toteutuminen.	Rutumille, Loviisanjoen yhteyteen, on rakennettu ravinteita pidättävä ja luonnon monimuotoisuutta lisäävä kosteikko. Loviisanjoki-hankkeen lupamenettely on loppusuoralla. Toimenpiteet voitaneen aloittaa keväällä/kesällä 2019. Jokitalkkari-hankkeen puitteissa jokiin on istutettu taiminen mätiä ja esimerkiksi Loviisanjoen alaasiin on kunnostettu kutusoraikkoja. Lapinjärvi: Kirkonkylän jätevedenpuhdistamon purkujaan asennettiin vedenpuhdistuskontti, joka on osa hallituksen kärkihanketta.	
Energiaa säästetään.	Kaikkien vanhojen katuvalaisimien vaihto vähemmän energiaa kuluttaviksi.	Vaihdettu määrä katuvalaisimia.	Vuoden aikana vaihdettiin noin 350 valaisinta led-valaisimiin. Lapinjärvellä jatkettiin katuvalosaneerauksia.	
Parannetaan liikenneturvallisuutta.	Katujen pinnoitteiden parantaminen.	Pinnoitetut kadut, km.	Vuoden aikana pinnoitettiin noin 5,5 km uusia katuja. Lisäksi uusittiin pinnoitetta noin 3 km.	
	Kevyenliikenteen väylien ja jalkakäytävien pinnoitteiden kunnon parantaminen.	Pinnoitetut väylät, km.	Vuoden aikana uudelleen pinnoitettiin 0,5 km.	
	Loviisan kaupungin ja ELY-keskuksen liikenneturvallisuus-suunnitelman mukaisten	Hankkeen eteneminen ja toteutuneet toimenpiteet.	Vuoden aikana ELY-keskus on toteuttanut Loviisan alueella 2 liikenneturvallisuuskohdetta ja Loviisan kaupunki 4 kohdetta. Hankkeiden suunnittelu on edennyt lähes aikataulun mukaan.	

	hankkeiden toteuttaminen. Loviisan kaupungilla on erillinen liikenne-turvallisuussuunnitelma, joka on luettavissa kunnan kotisivuilla.			
Pyritään ennakkoon puuttumaan sisätilaongelmiin.	Lovisanejdens högstadiumin, Lovisa Gymnasiumin ja Koskenkylän kouluhankkeiden toteuttaminen.	Hankkeiden eteneminen.	Molemmat hankkeet ovat toteutusvaiheessa ja rungot nousevat sääsuojan alla.	
	Sisäilman laatutilanteen parantaminen.	Sisäilmaongelmien määrä ja vakavuus.	Vuoden aikana on siirretty oppilaat ja henkilökunta väistötiloihin Harjunrinteen koulusta. Uuden osan korjaus on käynnistynyt ja vanhan osan korjausten suunnittelu on käynnissä. Lapinjärvellä vanhainkoti Honkahovin sisäilmariskejä kartoitettiin.	
Ylläpidetään vesi- ja viemäriverkostoa ja parannetaan lähivesistöjen tilaa.	Uuden vesihuolto-suunnitelman laatiminen.	Suunnitelma on valmis.	Uusi vesihuoltosuunnitelma on valmis.	
LAPSET JA NUORET:				
Lasten ja nuorten elämänhallintaa vahvistetaan ja kasvuympäristö on	Perhekkummitoiminta MLL:n kanssa.	Toteutunut toiminta.	Järjestetty yhdessä MLL:n Uudenmaanpiirin kanssa osana LAPE-hanketta.	

turvallinen.	Vanhemmuuden tuen työkalupakkien käyttöönotto.	Toteutunut toiminta.	Ihmeelliset vuodet -koulutukseen osallistui kolme perhekeskuksen työntekijää.	
	Nuorten matalan kynnyksen ohjaamotoiminta (15–29-vuotiaille).	Toteutunut toiminta.	Katso pääkohta 4: Lapset ja nuoret, ohjaamotoiminnan ensimmäisen vuoden yhteenveto.	
	Varhaisen tuen palveluiden edelleen kehittäminen perhekeskustoimintamallissa.	Toteutunut toiminta.	Valtakunnallinen sekä maakunnallinen perhekeskustoimintamallin kehittäminen jatkuu edelleen. Olemme osallistuneet aktiivisesti Uudenmaan maakunnan perhekeskustoimintamallin kehittämistyöhön ja kehittäneet omaa toimintaamme samojen linjausten mukaisesti.	
TYÖIKÄISET:				
Ylläpidetään omaa ja muiden turvallisuutta, ehkäistään ajoissa syrjäytymistä ja kavennetaan terveysteroja.	Matalan kynnyksen palveluiden ja kotiin annettavien palvelujen lisääminen ja kehittäminen.	Matkalla sosiaaliseen kuntoutukseen - projektiin osallistujat, tapaamispaikat (muu kuin keskusta).	Projekti päättyi marraskuussa 2018 ja työmalli on saatavissa Innokylässä. Käytännön työhön malli ei vielä jalkautunut vuonna 2018.	
	Klubitalo-mallin jalkauttaminen kuntaan.	Toiminnan tulokset.	Klubilaiset muuttivat Mariankadulle Loviisan keskustaan maaliskuussa 2018. Klubissa on jäseniä noin 74 henkilöä ja taloon on saatu yksi lähihoitajaopiskelijan oppisopimuspaikka.	
Helposti tavoitettavat palvelut sekä joustava	Monialaisen yhteistyön lisääminen	Yhteistyötapaamiset, osallistujamäärät	Kuntouttavassa työtoiminnassa oli Loviisasta 55 asiakasta. TYP-toiminnassa oli 31.12.2018 Loviisasta	

palveluiden piiriin pääsy (sisältää myös kotiin annettavat palvelut).	aikuissosiaalityössä ja työllisyyspalveluissa.	sosiaaliseen kuntoutukseen, kuntouttavaan työtoimintaan ja TYP-toimintaan (=työllistymistä edistävät monialaiset palvelut).	126 asiakasta ja Lapinjärveltä 21. Sekä asiakkaiden että toimijoiden keskuudessa on ilmennyt paljon haasteita tapaamisille.	
SENIORIT:				
Lisätään turvallisuuden tunnetta. Turvallinen ja esteetön kotiympäristö, turvallinen liikkuminen, sosiaalisen verkoston lisääminen, koetun yksinäisyyden ehkäiseminen.	Turvallisuuden tunteen lisääminen: – luottamus siihen, että saa tarvittaessa apua.	Kotitapaturmatilastot (Sotkanet).	On osallistuttu kotikuntoutuspilottiin, missä leikkauksesta kuntouttaminen vietiin kotiin sairaalaosaston sijasta, ks. pääkohta 4. Tapaturmatilastot ovat liian laajoja seurattavia, indikaattoria ei ole käytetty 2018.	
	Koti ja liikunta turvalliseksi: – koti esteettömäksi ja oikeat apuvälineet niin sisä- kuin ulkokäyttöön – tiedotustilaisuuksia esim. eläkeläisryhmissä turvallisesta liikkumisesta ja erilaisten apuvälineiden esittelyä.	Tiedotustilaisuuksien määrät ja kotikäynnit, joilla kartoitetaan apuvälineiden tarvetta.	Senioripalvelujen fysioterapeutit ja kuntahoitaja tekevät tarvittaessa kotikäyntejä ja kartoittavat asiakkaiden tarvetta apuvälineille. Pyritään HUSin ”Kaatumisten ehkäisy” -osaprojektiin vuonna 2019.	
	Ikäautoilu turvalliseksi: – tiedotus-/koulutustilaisuus (osana Loviisan	Koulutustilaisuus, osallistujamäärät.	Kurssia ei järjestetty vuonna 2018 kaksikielisen vetäjän puuttuessa. Lapinjärvi:	

	liikenneturvallisuus-ohjelmaa).		Liikenneturvallisuustyöryhmä perustettu ja liikenneturvallisuustyön suunnitelma laadittu.	

4. Asukkaiden työllisyyden ja taloudellisen hyvinvoinnin edistäminen.				
TAVOITE	TOIMENPIDE	INDIKAATTORI	TOTEUTUMA	TILANNE
Yhteiset kaikille ikäryhmille:				
Kehitetään asukkaiden palveluja työllisyyttä tukevaksi ja eriarvoisuutta vähentäväksi toiminnaksi.	Lähipalveluiden huomioiminen kilpailuttamisessa.	Tehdyt kilpailutukset ja niiden paikallisuus.	Paikalliset toimittajat ovat menestyneet pienissä hankinnoissa. Suuret rakennushankkeet ovat olleet paikallisille rakennusliikkeille liian suuria.	
	Paikallisten yritysten toimintaedellytysten lisääminen.	Työpaikkojen lisääntyminen.	Suurempien yritysten henkilöstömäärä on lisääntynyt. Monia lupaavia yrityksiä on sijoittunut tai sijoittumassa Loviisaan.	
	Työpajojen kattavuus työttömille.	Työpajojen asiakasmäärät.	Työpajojen asiakasmäärät vuonna 2018 oli 239 henkilöä, jaettuna pajoittain seuraavasti: - aikuisten paja, 32 - nuorten työpaja, 62 - seinätön paja, 90 - kuntotuttava työtoiminta, 55. Kuntotuttavan työtoiminnan paikkoja jonotetaan. Lapinjärvellä toimivassa Taitopaikassa oli 38 asiakasta vuonna 2018. Kunnassa käynnistyi alkuvuonna Hyvinvoinnin tilat -hankkeen osahanke Perinnetalkoot, joka yhdistää sosiaalisen osallisuuden ulkopuolelle herkästi jäävät ihmiset. Toimintaan osallistui 12 työtöntä.	

LAPSET JA NUORET:				
Mahdollisimman moni nuori on koulutuksen piirissä.	Monialainen yhteistyö ja sen edelleen kehittäminen, jotta löydetään kohderyhmän nuoret.	Koulutuksen ulkopuolelle jääneet.	Viimeisin THL:n Sotkanet tietokannasta saatava tilastotieto koulutuksen ulkopuolelle jääneistä 17–24-vuotiaista on vuodelta 2016. Monialainen nuorten ohjaus- ja palveluverkosto NOPA on käsitellyt kokouksissaan koulutuksen ulkopuolelle jääneiden tilannetta.	
	Ohjaamo-toiminnan aloittaminen 2018.	Projektin tavoitteet, siitä saadut tulokset	Toiminta alkoi 4/2018. Projekti 2018–2021, jossa tavoitteena on 256 asiakasta / 3 vuotta. Vuonna 2018 oli 102 asiakasta ja noin 800 käyntiä. Samaan tilaan on pystytty yhdistämään monta toimintaa (TE-palvelut nuorille, psykologi, terveydenhoitaja, asuntosihtööri).	
	Let's Go -messut nuorille.	Nuorten työllisyys.	Let's Go -messut järjestettiin tammikuussa koulutuspäällikön koordinoimana. Messujen tarkoitus on varmistaa 2. ja 3. asteen koulutuspaikkoja sekä markkinoida nuorille kohdennettuja kesätyöpaikkoja.	
	Työpajatoiminta työllistymistä / koulutukseen hakeutumista tukemassa.	Toiminnan vuosittaiset tunnusluvut.	62 nuoresta 7 työllistyi ja 2 lähti koulutukseen vuonna 2018.	
	Etsivän nuorisotyön toimintatavat.	ParEnt - kirjausjärjestelmästä saadut toimintatilastot.	Asiakkuuksien määrä oli 150 henkilöä vuonna 2018. Vähennystä edellisestä vuodesta oli 38 henkilöä.	

TYÖIKÄISET:				
Kehitetään työllistymisedellytyksiä lisäävää toimintaa ja pyritään lisäämään työelämävalmiuksia.	Kroonista sairautta sairastavien omahoidon kehittäminen niin, ettei sairaus rajoita työntekoa tai työllistymisedellytyksiä.	Omahoitoon siirtyneiden määrä, laatumittauksen tulokset.	Omahoitoon siirrettiin vuonna 2018 noin 30 asiakasta. Laatumittauksessa potilaiden verenpaineaset ovat hyvät ja sen perusteella omahoitoisuutta voidaan lisätä. Myös astmaatikoiden joukossa on omahoitoon siirtyneitä. Tupakoivien suuri määrä huolestuttaa laatumittauksessa. Syksyllä 2018 meillä oli kaksi tupakkahoitajaa, toinen päihdepalveluissa ja toinen vastaanoton puolella.	
	Pitkäaikaistyöttömien terveystarkastusten jatkaminen, kuntoutumismahdollisuuksien selvittäminen monialaisesti.	Vuosittaiset vertailutiedot tarkastusmääristä.	Pitkäaikaistyöttömien terveystarkastuksia tehtiin 70 kpl. Vain pieni osa on ns. terveitä eikä jatkotoimia tule. Lääkäriyöparin puuttuminen vaikeuttaa kuntoutusasioiden yms. asioiden selvittelyä.	
	Yksilöllisen palvelutarpeen ja kotoutumisvalmiuksien kartoituksen tekeminen maahanmuuttajille. Maahanmuuttajien koulutuksen ja työllistymisen tukeminen.	Kunnassa tehdyt alkukartoitukset ja kotoutumissuunnitelmat. TE-toimiston ja kunnan alkukartoitukset, kunnan kielikerhot ja osallistumismäärät.	Loviisassa tehtiin kolme alkukartoitusta. Kotoutumissuunnitelmien tarkistuksia tehtiin Loviisassa 26 kpl. Työllistymistä edistettiin TE-toimiston järjestämällä työvoimapolitiisilla kotoutumiskoulutuksilla (esimerkiksi Porvoossa Edupolissa), luku- ja kirjoitustaidon kursseilla (Porvoon kansalaisopistossa ja Kotkan Kymenlaakson opistossa) ja aikuisten perusopetuksella (Linnankosken lukiossa Porvoossa). Maahanmuuttajapalveluiden asiakkaille pidettiin 6 infotilaisuutta, teemana muun muassa työllistyminen ja suomalainen yhteiskunta.	

	Työttömien työllistäminen tai saattaminen oikean palvelun/etuuden piiriin.	Työttömien määrä ja osuus työvoimasta.	Työttömien osuus työvoimasta oli vuonna 2018 Loviisassa 10,6 %. Työttömien osuus laski vuodessa 0,2 prosenttiyksikköä. Erityisesti pitkäaikaistyöttömien määrä on vähentynyt. Lapinjärvellä oli Taitopaikka-toimintaa (työttömien valmentaminen työelämään). Palveluita myytiin myös muille kunnille. Toiminta on vakiintunut.	
SENIORIT:				
Ikäihmisten kalliista laitoshoidosta luovutaan ja se korvataan tehostetulla kotihoidolla ja palveluasumisella.	Omassa kodissa asumisen mahdollistaminen mahdollisimman pitkään.	Laitoshoidon ja tehostetun palveluasumispaikkojen määrät ja kotihoidon asiakkaiden tuntimäärät.	Vuonna 2018 ainut ympärivuorokautinen hoitomuoto on ollut tehostettu palveluasuminen. Laitoshoitoa ei ole enää. On panostettu tehostettuun kotihoitoon, ja hoitovuorokaudet tehostetussa palveluasumisessa ovat vähentyneet 4 395 vuorokaudella (12 henkilöä).	
Kotiin vietävien palveluiden toteutus on hyvin organisoitua.	Kotona asuminen on taloudellisesti edullisin vaihtoehto kaikille: – ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin panostaminen – ikäihmisten laitoshoidon lopettaminen, tehostetun palveluasumisen paikkojen		Loviisa on yhdessä muiden itäuusimaalaisten kuntien kanssa osallistunut ”tehostettu kotikuntoutus”-pilottiin. Pilotti käynnistettiin tammikuussa 2018 ja jatkui vuoden 2018 syksyyn saakka. Pilottia on arvioitu, ja tulokset ovat hyviä. Loviisan senioripalvelussa jatketaan tehostettua kotikuntoutustoimintaa sitä jatkuvasti kehittäen. Lapinjärvi: Kotihoitoon palkattiin toimintaterapeutti ja kotikuntoutusmalli otettiin käyttöön vuoden 2018 aikana. Kotihoidon Hilla-	

	vähentäminen ja kotihoitoon panostaminen.		käynnit on prosessoitu ja käynnit aloitettiin syksyllä 2018. Vanhustyön kilpailutuksen valmistelu aloitettiin 10/2018 → vanhustyön palvelutuotannon ulkoistus ja yhteisyrityksen perustaminen.	